

**Vogelwerkgroep Vlietland, Werkgroep Milieubeheer Leiden, Beheerscommissie
Vogelplas Starrevaart,
Recreatiecentrum Vlietland B.V.**
(organisaties die zitting hadden in de Klankbordgroep Herinrichting Meeslouwerplas)

p.a. Donklaan 23, 2254 AA Voorschoten.

Inspreektekst van Wim ter Keurs namens de Vogelwerkgroep Vlietland, de Werkgroep Milieubeheer Leiden, de Beheerscommissie Vogelplas Starrevaart en het Recreatiecentrum Vlietland B.V. in de vergadering van de VV-commissie Voldoende Water en Waterkwaliteit van het Hoogheemraadschap van Rijnland op woensdag 8 november 2023 over **agendapunt 4.4 VV TKN-memo Afronding oplevering project Meeslouwerplas**¹

Geachte commissieleden!

Mijn naam is Wim ter Keurs en ik mag hier inspreken over agendapunt 4.4., het *“memo Afronding oplevering project Meeslouwerplas”* namens een aantal langdurig bij Vlietland betrokken organisaties.

Om een lang verhaal zo kort mogelijk te houden: als u de verondieping van de Meeslouwerplas door BAM gevolgd heeft, zal het memo van het college u toch ook verbaasd hebben. Want het memo komt er kortweg op neer, dat het college de eindoplevering wil accepteren, ook al is *“na verontdieping (...) niet overal in de plas een afdeklaag aangebracht”*. Alsof dat het belangrijkste is en alsof er niet veel meer aan de hand is.

Het college lijkt zich bij zijn voornemen te baseren op een bij het memo gevoegd Deltares-rapport (**Rapport Effectbepaling aanbrengen afdeklaag op waterkwaliteit Meeslouwerplas**). Dat uit dit rapport niets verontrustends naar voren komt, is echter niet verwonderlijk. Dat onderzoek maakt namelijk gebruik van een model dat de gemiddelde waterkwaliteit in het bovenstaande water berekent gedurende de gehele vulperiode. En dat is een tamelijk nietszeggende variabele, waarin heel erg veel is ‘weggemiddeld’. Het ‘niets-aan-de-hand-karakter’ van het Deltares-rapport is dus nogal misleidend.

Maar, zoals gezegd, **er is veel meer aan de hand** dan dat er *“niet overal in de plas een afdeklaag (is) aangebracht”*.

Zo schreef de Watervergunning van Rijnland (2010) voor het oeverherstel langs de hele Meeslouwerplas bijvoorbeeld een brede *“oeverzone of eufotische zone”* voor met flauwe onderwatertaluds, waarop behalve riet, ook *“veel drijfblad*

¹ Zie ook de inspreektekst van Bart Carpentier Alting namens de Vereniging Vrienden van Vlietland, de Vogelwerkgroep Vlietland, de Werkgroep Milieubeheer Leiden, de Beheerscommissie Vogelplas Starrevaart, het Recreatiecentrum Vlietland B.V. en de Vereniging tot behoud van Oud, Groen en Leefbaar Voorschoten in de vergadering van de Verenigde Vergadering van het Hoogheemraadschap van Rijnland op woensdag 12 mei 2021 om 13.00 uur over de Meeslouwerplas in Vlietland (gemeente Leidschendam-Voorburg).

en ondergedoken waterplanten tot ontwikkeling moeten kunnen komen/ontstaan". Dat zou ook de natuurwaarde en de recreatieve waarde van de plas vergroten. Daar is echter helemaal niets van terechtgekomen.

De oorzaak daarvan is volstrekt duidelijk. BAM heeft namelijk **vrijwel alleen maar bagger** in de Meeslouwerplas laten brengen, materiaal waarmee de oevers niet hersteld *kónden* worden. Oeverherstel, zij het zeer beperkt, is dan ook pas ná de verondieping uitgevoerd, met grond uit de boortunnel van de RijnlandRoute².

De bagger die BAM in de Meeslouwerplas liet brengen was deels ook vervuild. Tijdens de verondiepingsperiode zijn van verschillende schadelijke stoffen de zogenaamde 'actiewaarden' 68 keer overschreden (49 keer voor chroom, koper en zink). Dat zijn waarden waarbij de werkzaamheden volgens de eigen HHR-richtlijnen onmiddellijk stilgelegd hadden moeten worden, maar dat is geen enkele keer gebeurd. Rijnland zal hier dus ook de **hand in eigen boezem** moeten steken.

Dat geldt overigens ook voor het feit, dat BAM ook de kwaliteit van het grondwater had moeten monitoren, maar dat pas bij de bespreking van de eisen aan de eindrapportage (tien jaar na de aanvang van de verondieping) ter sprake kwam dat dat niet gebeurd is. Ook daar lijkt voor Rijnland enige **zelfreflectie op zijn plaats**.

Op het bodemonderzoek dat op ons verzoek is verricht zal ik hier korthedshalve **niet** ingaan. Ik wil het **wel** hebben over de neiging om **de schadelijke effecten van de vervuilde bagger weg te moffelen**.

Een bedroevend voorbeeld daarvan wordt gevormd door een ambtelijk Rijnland-memo van 24 november 2020 aan de portefeuillehouder in het college (Registratienummer: 20.094145). Dat memo ging over het onderzoek van Sportvisserij Zuid West Nederland naar **verontreiniging van vis in de Meeslouwerplas met arseen**. In het memo wordt vermeld dat de arseengehalten (As) in de schubvis waar sportvissers op vissen (een "mix" van Brasem, Zeelt, Snoekbaars en Baars) onder de norm liggen. In het memo werden de ook verzamelde Paling- en rivierkreeftmonsters echter niet vermeld en dus ook niet, dat de norm in Paling 2x werd overschreden en in rivierkreeft 4x.

Tot slot:

De vraag is natuurlijk hoe houdbaar **de overwegingen van het college** zijn "om eindoplevering van het toepassen van grond/bagger in de Meeslouwerplas zonder volledige afdekking te accepteren".

Ons komen de overwegingen van het college tamelijk wankel voor:

1. Dat "*de bodem van de plas met rust laten (...) het beste (is) voor de waterkwaliteit*", valt op grond van het Deltares-rapport niet te zeggen.
Hierbij wordt namelijk gerekend op "*natuurlijke sedimentatie*" of "*natuurlijke slibaanwas*", een uiterst traag verlopend proces, dat op zijn best pas na een jaar of tien een deklaag van een of twee decimeter oplevert; een laag bovendien, die (door ankers bijvoorbeeld). **ook weer gemakkelijk verstoord kan worden**
2. De bezwaren tegen het aanbrengen van een afdeklaag ("*meer materiaal aanbrengen kan in strijd zijn met de KRW*" en "*de haalbaarheid van het aanbrengen van een afdeklaag is onzeker*") hebben expliciet betrekking op **het aanbrengen van zand op de bagger**, terwijl het aanbrengen van schoon materiaal met een geringer soortelijk gewicht dan zand **helemaal niet is onderzocht**.
De overweging, dat "*het alsnog aanbrengen van een afdeklaag kan leiden tot een tijdelijke achteruitgang van de waterkwaliteit in de plas als gevolg van opwerveling van de eerder aangebrachte afdeklaag*", komt op ons over als **een 'gelegenheidsargument'**. Dan had Rijnland namelijk ook niet moeten toestaan, dat zand uit de RijnlandRoute-tunnel als afdeklaag op de bagger in de plas werd aangebracht.

Los hiervan adviseren wij u met klem om serieus aandacht te besteden aan **het ernstig tekortschieten van toezicht en handhaving** door Rijnland bij de verondieping van de Meeslouwerplas. Uw Rekenkamercommissie zou hierbij een belangrijke rol kunnen spelen.

Dank voor uw aandacht!

² Ook daarbij is het contractueel vastgelegde oeverherstel aan de noordkant van de eilanden overgeslagen.